

отъ нѣколко български войници отъ македонското опълчение, оставени случайно безъ офицери въ града (№ 9 и 10). Единъ български очевидецъ ни описва избаването на голѣмъ брой турци, извършено отъ сърбитѣ въ Скопие презъ първитѣ дни на окупацията (№ 11). Когато българскитѣ полкове били въ походъ, случили се инциденти, които сж довели до звѣрски отмъщения. Единъ доброволецъ отъ македонското опълчение, отдавна познатъ на единъ отъ членоветѣ на комисията като честенъ и искренъ човѣкъ, разказва слѣдния епизодъ, като най-типиченъ примѣръ на жестокость, познатъ нему.

Въ похода си презъ Гюмюрджина опълчението съгледва труповетѣ на около 50 български селяни, убити отъ турци; на едно дърво висѣлъ женски трупъ, другъ лежалъ на земята до трупа на своето малко дѣтенце: и двата трупа били съ извадени очи. Войницитѣ отъ опълчението, за отплата, стрѣляли върху всички селяни турци и войници-бѣглеци, които срѣщали на другия день и убили по тоя начинъ около 50 души мъже и 2 или 3 жени. Офицеритѣ отъ опълчението се помжчили отпослѣ да откриятъ виновницитѣ, но тѣ се натъкнали на солидарността у своитѣ хора, които сж считали тая касапница като законна отплата. Турцитѣ, съ които сме разговаряли, се съгласявяха изобщо въ твърдението, че тоя периодъ на крайна бруталность не надминува първитѣ седмици на първата война. Мнозина отъ тѣхъ отдаваха справедливостъ на българската администрация, установена отпослѣ. Мнозина български чиновници, които сж имали за задача, съ недостатъчни воени сили да укротятъ областитѣ, пълни съ чети (Щипъ и Драма), сж ни дали подробности върху мѣрките, които сж взели, за да спечелятъ отново довѣрието на мюсюлманитѣ. Мнозина отъ тѣхъ сж сполучили. Безспорно е, че сж направени чувствителни усилия, за да се спратъ изстѣпленията на четитѣ и попрѣчи на мародерството у войската. Докладитѣ на военитѣ сѣдилища, които имаме прѣдъ очи, доказватъ, че презъ януари 1913 г. българската главна квартира почва да се тревожи отъ зачестяването и важността на безпорядѣцитѣ, станали въ заетитѣ земи. Една циркулярна телеграма (вижъ притурка № 13), изпратена до командантитѣ и управителитѣ на Македония и Тракия, вмѣнява на тия въ длъжностъ да направятъ разслѣдвания досѣжно всички насилия, извършени върху жителитѣ на заетитѣ земи, като имъ напомня, че честѣта на армията е изложена и безучастието имъ спрѣмо прѣстѣпленията на отдѣлни личности ще накара цѣлия свѣтъ да повѣрва, че българитѣ по култура не стоятъ по-горѣ отъ своитѣ противници. Двѣ по-сетнѣшни телеграми заповѣдватъ на военитѣ сѣдилища да даватъ брѣзъ ходъ на тия анкети, да разглеждатъ тия дѣла прѣди всички други, особно когато просителитѣ сж турци. Тонѣтъ на тия заповѣди е съвършено задоволителенъ. Но, за жалость, до 15 февруари 1913 год. военитѣ сѣдилища въ Македония били осѣдили само 10 души за убийство, 8 за кражба и 2 за изнасилване. Голѣмъ брой дѣла не